

СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛУЧНИХ ФІТОЦЕНОЗІВ ПОЛТАВЩИНИ

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка (м. Полтава)

orlova-ld@rambler.ru

vlasenko_nataliya@ukr.net

kovalolya86@ukr.net

Зв'язок публікації з плановими науково-дослідними роботами. Робота виконана у межах наукової теми кафедри ботаніки, екології та методики навчання біології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка «Структурно-функціональні особливості природних та штучних фітоценозів Лівобережного Лісостепу України» (№ державної реєстрації 0116U002582).

Сучасні ботанічні дослідження природних та антропогенно-змінених фітоценозів є досить складними, вимагають довготривалих спостережень, охоплюють великі території та залежать від чисельних природних і антропогенних факторів. У таких умовах постає необхідність постійного моніторингу досягнень і надбань вчених для оцінки об'єктивного стану флори України, у тому числі й Полтавщини. Особливої уваги у цьому сенсі потребують дослідження лучних травостоїв, які відіграють надзвичайну важливу роль в житті людини і в збереженні біорізноманіття в цілому.

Метою наших досліджень був аналіз та узагальнення відомостей про сучасні дослідження та стан вивчення лучних угруповань в межах Полтавської області.

Сучасні наукові дослідження в галузі лукивництва спрямовані на пошук шляхів виходу з екологічної кризи, що склалася в нашій країні. Вчені все частіше наголошують на необхідності комплексних флористичних досліджень, задля раціонального моделювання взаємовпливів у системі «людини-природа» з урахуванням біологічних законів [1].

Роботи з кінця ХХ ст. до сьогодення пов'язані з усвідомленням екологічної катастрофи, проводяться з метою зменшення антропопресингу та відновлення цілісності екотопів. Вченими розробляються рекомендації по ефективному та малозатратному виробництві сільськогосподарської продукції. Аналіз основних літературних джерел свідчить про значну зацікавленість дослідників різних галузей станом природних фітоценозів. Але при цьому недостатньо враховані еколого-біологічні й фітоценологічні чинники, зокрема потенціал видів, методів прогнозування й керування продуктивністю [2].

Сучасні дослідження по лучних угіддях від 90-х рр. ХХ ст. до сьогодення досить різнопланові, оскільки природне середовище продовжує свою трансформацію під впливом біотичних та абіотичних факторів. Зростає відсоток синантропних видів у складі лучних фітоценозів, серед різнотрав'я на заміну багаторічникам з високою конкурентоспроможністю приходять однорічники. Тому перед науковцями постали такі завдання: відновлення порушених з різних причин угруповань, їх господарської цінності, розробка різних елементів сівозмін [3].

Аналізу синантропної флори, її регіональним особливостям присвячені роботи В.В. Протопопової, В.А. Соломахи. Ними запропоновані заходи, які спрямовані на обмеження поширення досліджуваних видів [4].

Новий етап у розвитку природоохоронної роботи, у тому числі лучних фітоценозів, розпочався з 1990 року. Він передбачав оптимізацію природно-заповідної мережі шляхом обстеження та резервування типових і унікальних природних ділянок в усіх районах області. Великого значення у цьому плані мали фітоценологічні дослідження О.М. Байрак та Т.Л. Андрієнко. Ними обстежено флору болотних заказників [5]. Знахідкам та дослідженням охоронюваних лучних видів флори присвячені праці Л.Д. Орлової [6,7,8,9], І.А. Коротченко [10], О.Ю. Недоруб [11] та багатьох ін.

Протягом 90-х років Н.О. Стецюк було проведено флористичне та геоботанічне дослідження флори в пониззі р. Ворскли, з метою вивчення ареалів поширення рідкісних видів рослин та стану їхньої охорони. Результати її досліджень значно поповнили список вищих судинних рослин долини р. Ворскли. Н.О. Стецюк проведена інвентаризація ландшафтного та біологічного різноманіття існуючих природно-заповідних об'єктів та територій Полтавщини [12].

О.М. Смоляр дослідила фіторізноманітність Лівобережного Придніпров'я за такими напрямками як фітосоціологічний, флористичний, фітоіндикаційний та соціологічний [13].

Вагоме значення для ботанічної науки мають спільні роботи О.М. Байрак та Н.О. Стецюк. Результатом яких є опубліковані списки вищих судинних рослин та атлас созофітів Полтавщини [14,15].

На початку ХХІ ст. детально вивчаються природні кормові угіддя Лівобережного Лісостепу України. Великого значення для розвитку теоретичних та практичних основ підвищення продуктивності природних та сіяних травостоїв зробив А.В. Боговін. Він є засновником агробіологічного напрямку оптимізації екосистем у лукивництві. Вивчаючи пасовищні травостої, А.В. Боговін разом з іншими науковцями (А.Й. Якименко, В.М. Тітова, І.Т. Слюсар та ін.) визначив дози, співвідношення і строки внесення мінеральних добрив та мікроелементів. Значну увагу вони приділили відновленню та використанню високопродуктивних трав'янистих біогеоценозів на виведених із інтенсивного обробітку орних земель [16].

На території Полтавської області Л.Д. Орловою були обстежені лучні травостої з метою вивчення їх хімічного складу та кормової якості [17]. Вона, вивчаючи продуктивність луків, дослідила інтенсивність багатьох фізіологічних процесів представників лучних травостоїв. Результатом багаторічних дослі-

дзень стала праця, присвячена лучним біогеоценозам, у якій розкрито наслідки вивчення біоморфологічних, еколого-ценотичних особливостей лучних фітоценозів Лівобережного Лісостепу України, використання їх в житті людини. Проаналізовано хімічний склад, поживну та енергетичну цінність лучних представників на сучасному етапі. Визначено показники продуктивності різних типів лучних травостоїв (врожайність, кількість кормових одиниць, запаси енергії). Вказано основні напрямки динаміки природних лучних угідь, розроблено наукові заходи моніторингу лучних фітоценозів [18,19]. Л.Д. Орловою проведено дослідження мортмаси лучних трав'янистих угруповань. Зокрема нею виокремлено фактори, які впливають на величину опаду; наведено динаміку запасів опаду по різних типам лучних фітоценозів Полтавської області (2008–2010 рр.) та порівняно із запасами на охоронюваних територіях [20]. На основі матеріалів польових і камеральних досліджень (1984-2012), Л.Д. Орлова розподілила лучні види рослин за основними гігроформами, трофоморфами, геліоморфами, кліматоморфами [21]. Фітохімічні дослідження дикорослих лучних рослин (1984-2016) показали, що вони відображають динаміку вмісту золи, кальцію, фосфору у різні фази онтогенезу. Вміст неорганічних сполук вказує на активність проходження усіх фізіологічних процесів рослин [22,23].

Особливостями продукційного процесу та росту лучного різнотрав'я на сінокосах та пасовищах заплави р. Псел присвячені дослідження Т.О. Коровякової [24].

Моніторингові дослідження рослинності долини р. Хорол проводила Л.М. Гомля. Нею здійснено обстеження флори за еколого-флористичним та соціологічним напрямками; простежено динаміку рослинного покриву; розроблено рекомендації по збереженню фіторізноманітності; виділено синантропні види [25].

Інвазійну флору продовжили вивчати В.В. Протопопова та М.В. Шевера (2005) [26]. Осередки синантропізації агроландшафтів Лісостепу України з'ясовано Б.Є. Якубенко [27], адвентивну фракцію флори в межах Роменсько-Полтавського геоботанічного округу дослідила Т.С. Двірна [28].

Останнім часом вчені все більше уваги приділяють заповідній справі. Активні моніторингові дослідження на заповідних територіях проводять з метою вивчення стану рослинності. Так, обстеженню флори Регіонального ландшафтного парку «Кременчуцькі плавні» присвячені роботи Н.П. Гальченко [29], РЛП «Гадяцький» – О.Р. Ханнановою [30].

Географічний та ценотичний аналіз восьми лучних асоціацій Лівобережного Лісостепу (волого та мезофітні луки) проведено І.В. Гончаренко [31].

У межах оптимізації природно-заповідної мережі Полтавської області Н.О. Смоляр, О.М. Байрак, М.В. Слюсар дослідили флору в долині р. Удай (територія Лубенського району) [32] та р. Коломак (Чутівський район) [33]. Ними обґрунтовано створення заказника «Войнівський». За їх даними флористичне ядро лучних травостоїв складала типові види гігрофітів, а на підвищених ділянках болотисті луки замінюються галофітними угрупованнями. І.Є. Шапаренко обстежено території басейну р. Ворскла.

її дослідження підтверджують зростання *Tulipa quercetorum* Klokov & Zoz в межах запланованого заказника «Войнівський» [34]. Охорону та динаміку рослинних угруповань Кременчуцького водосховища вивчала В.А. Конограй [35]. Нею описані причини збільшення чисельності адвентивних видів та простежена динаміка змін рослинного покриву [36].

Поширення фітоінвазій у рослинному покриві національного парку «Пирятинський» досліджували О.С. Абдулоєва та Н.І. Карпенко. Протягом 2009–2013 рр. на основі маршрутних спостережень дали оцінку рясності та трапляння адвентивних видів. Із 1077 видів судинних рослин Парку, близько 370 – належать до інвазійних, з них на луках зареєстровано – 12. Зокрема відмічено формування нітрофільних чагарників класу *Robinietea*. При цьому дернинні та кореневищні рослини зникають, що погіршує стійкість лучного ценозу та знижує його буферну функцію у підтриманні залишків заповідної степової рослинності [37].

О.С. Абдулоєва та О.Г. Голубцов у 2013-2014 рр. провели дослідження видової різноманітності у ландшафтах національного природного парку «Пирятинський» з метою аналізу просторового розподілу вищих фітосоціологічних одиниць (класів, союзів рослинності) [38].

На необхідність запровадження заходів екологічного менеджменту для підтримання різноманітності цінних, з наукової точки зору, ділянок лучної рослинності наголошує у своїх роботах А.А. Куземко. Нею обґрунтовано причини зниження флористичної різноманітності та зникнення цілого ряду рідкісних видів на природо-заповідних територіях [39]. Флористичні дослідження заплавної луки р. Сула впродовж 2010-2016 рр. проводили Т.М. Настека, О.Т. Лагутенко та М.В. Михайленко. Ними проаналізовано динаміку змін лучної флори в околицях м. Лубни, подано рекомендації по відновленню природної рослинності річкових долин шляхом запровадження природозахисних заходів [40].

Висновки. Отже, в останні роки на Полтавщині проводяться флористичні, геоботанічні та фізіологічні дослідження лучних травостоїв та окремих видів, розвивається заповідна справа краю, удосконалюються методи вивчення якості лучних угідь. Основні флористичні роботи минулих років створили фундамент для подальшого моніторингу процесів, що відбуваються в лучних фітоценозах.

Перспективи подальших досліджень. Аналіз літературних джерел вказує на фрагментарний характер досліджень лучних травостоїв Полтавщини, які здебільшого вивчаються в комплексних обстеженнях флори Лівобережного Лісостепу України. Тому необхідно проводити подальші дослідження, розширюючи географію місць, звертаючи увагу на еколого-біологічні особливості даних угруповань, з метою раціонального використання луків Полтавщини та України в цілому.

Література

1. Petrychenko VF, Kurhak VH. Luky Ukrainy ta shliakhy yikh polipshennia. *Visnyk ahraanoi nauky*. 2011;11:11-5. [in Ukrainian].
2. Kirilesko O. Efektyvnist kormovykh uhid. *The Ukrainian Farmer*. 2017;5:38-9. [in Ukrainian].
3. Hlukhov OZ, Shevchuk OM, Kokhan TP. Naukovi osnovy vidnovlennia travianytykh fitotsenoziv v stepovii zoni Ukrainy. *Donetsk: Vyd-vo «Veber» (Donetska filiiia)*; 2008. 198 s. [in Ukrainian].
4. Dvirna TS. Istoriiia doslidzhennia adventyvnnoi fraktsii flory Romensko-Poltavskoho heobotanichnoho okruhu. *Biologichni systemy*. 2013;5(1):58-65. [in Ukrainian].
5. Bairak OM, Andriienko TL. Fitotsenotychna kharakterystyka bolotnykh zakaznykiv Poltavshchyny (Ukraina). *Ukrainskyi botanichnyi zhurnal*. 1993;50(4):109-13. [in Ukrainian].
6. Orlova LD, Buidin VV, Prokophuk YuP. Vyvchennia kosarykiv bezkrylykh na Poltavshchyni. *Problemy vidtvorennia ta okhorony bioriznomanittia Ukrainy: materialy Vseukr. stud. nauk.-prakt. konf., prysviachenoj 115-richnyti M.I. Havrylenka*. Poltava: Poltav. derzh. ped. un-t im. V.H. Korolenka; 2004. s. 211-2. [in Ukrainian].
7. Orlova LD, Raksheieva VP. Osnovni shliakhy zberezhenia i vidnovlennia zozulyntsia bolotnoho (*Orchis palustris* Jacq.) na lukakh s. Varvarivka Karlivskoho raionu Poltavskoi oblasti. V: *Materialy nauk. konf. molodykh vchenykh, (Kryvyi Rih, 16-18 veres. 2008 r.)*. Problemy zberezhenia bioriznomanittia v pryrodnykh ta tekhnogenno porushenykh ekosystemakh. *Kryvyi Rih: Kryvoriz. botanichnyi sad*; 2008. s. 51-2. [in Ukrainian].
8. Orlova LD. Stan populiatitsii *Orchis palustris* Jacq. na lukakh Lisostepu Ukrainy (na prykladi Poltavshchyny). V: *Materialy druhoi mizh nar. nauk. konf. (Donetsk, 6-8 zhovtnia 2009 r.)*. Introduktsiia, selektsiia ta zakhyt Roslyn. *Donetsk*. 2009;2:150-3. [in Ukrainian].
9. Orlova LD, Koval OV. Chervonokyzhni vydy roslin okolyts m. Hadiach. V: *Materialy Vseukr. stud. nauk.-prakt. konf. Poltava: Poltav. derzh. ped. un-t im. V.H. Korolenka*. Problemy vidtvorennia ta okhorony bioriznomanittia. Poltava; 2007. s. 147-9. [in Ukrainian].
10. Korotchenko IA, Orlova LD. Bulboutvoriuiuchi zozulyntsevi Poltavskoi oblasti. V: *Materialy mizhvuzivskoi nauk.-prakt. konf. z problem pryrodnykh nauk, prysviachenoj 80-richchiu z dnia narodzhennia A.P. Karyshyna*. Pershi Karyshynski chytannia. Poltava: Poltav. derzh. ped. in-t im. V.H. Korolenka; 1992. s. 26. [in Ukrainian].
11. Bairak OM, Samorodov VM, Stetsiuk NO. Zberezhny de stoish, de zhyvesh. Po storinkakh Chervonoj knyhy Poltavshchyny. *Roslynni svit*. Poltava: Verstka; 1998. 205 s. [in Ukrainian].
12. Stetsiuk NO. Florystychna, tsenotychna ta sozolahichna kharakterystyka ponyzzia r. Vorsky [avtoreferat]. *Kyiv*; 1997. 24 s. [in Ukrainian].
13. Smoliar NO. Fitoriznomanitnist Livoberezhnoho Prydniprov'ia [avtoreferat]. *Kyiv*; 2000. 36 s. [in Ukrainian].
14. Bairak OM, Stetsiuk NO. Atlas rikisnykh i znykaiuchykh roslin Poltavshchyny. Poltava: Verstka; 2005. 248 s. [in Ukrainian].
15. Bairak OM, Stetsiuk NO. Konspekt flory Poltavskoi oblasti. Vyschi sudynni roslin. Poltava: Verstka; 2008. 196 s. [in Ukrainian].
16. Bohovin AV, Ptashnyk MM, Dudnyk SV. Vidnovlennia produktyvnykh, ekolohichno stiikykh travianytykh bioheotsenoziv na antropotransformovanykh edafotopakh [Monohrafiia]. *Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury*; 2017. 356 s. [in Ukrainian].
17. Orlova LD, Mohylnykh ZhV, Trotskyi Mla. Doslidzhennia kormovoi tsinnosti lukiv okolyts s. Velbivky Hadiatskoho raionu. V: *Mizhvuz. nauk.-metod. konf. z problem pryrodnykh nauk*. Piaty Karyshynski chytannia. Poltava: Poltav. derzh. ped. in-t im. V.H. Korolenka; 1998. s. 91-3. [in Ukrainian].
18. Orlova LD. Intensyvniat transpiratsii luchnykh roslin Livoberezhnoho Lisostepu Ukrainy. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu*. Ser.: Biolohiia. *Ekolohiia*. 2009;2(18):54-60. [in Ukrainian].
19. Orlova LD. Bioekolohichni osoblyvosti luchnykh fitotsenoziv Livoberezhnoho Lisostepu Ukrainy (produktyvnist ta ratsionalne vykorystannia). Poltava: PNPV im. V.H. Korolenka; 2011. 278 s. [in Ukrainian].
20. Orlova LD. Opad luchnykh fitotseoziv Livoberezhnoho Lisostepu Ukrainy. *Ekology and nospherology*. 2014;1-2(25):26-36. [in Ukrainian].
21. Orlova LD. Ekomorfichni analiz luchnykh fitotsenoziv Livoberezhnoho Lisostepu Ukrainy. *Promishlennaia botanyka*. 2013;(13):85-91. [in Ukrainian].
22. Orlova LD. Kolyvannia vmistu kaltsiiu ta fosforu luchnykh roslin Livoberezhnoho Lisostepu Ukrainy. *Biolohiia ta ekolohiia*. 2016;2(2):51-8. [in Ukrainian].
23. Orlova LD. Kilksni pokaznykiv vmistu zoly luchnykh roslin Livoberezhnoho Lisostepu Ukrainy. *Biolohiia ta ekolohiia*. 2016;2(1):23-30. [in Ukrainian].
24. Koroviakova TO. Osoblyvosti produktsiinoho protsesu ta rostu luchnoho riznotrav'ia na sinokosakh ta pasovyshchakh zaplavy Psla. *Uch. zap. Tavrych. nats. un-ta im. V. Y. Vernadskoho*. Ser. «Byolohiia, khymia». 2011;24(1):79-88. [in Ukrainian].
25. Homlia LM. Roslynnist dolyny richky Khorol. *Kyiv: Fitosotsiotsentr*; 2005. Ser. A, 1(22). 187 s. [in Ukrainian].
26. Protopopova VV, Shevera MV. Invaziini vydy v ahrofitotsenozakh. Zberezhennia bioriznomanittia u zviazku iz silskohospodarskoju diialnistiu. 2005:32-7. [in Ukrainian].
27. Yakubenko Ble, Hryhora IM, Stetsenko VS. Halofilna roslinnist ponyzzia vodozaboru r. Suly ta sumizhnoi pryberezhnoi zony Kremenchutskoho vodoshkovyshcha. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy*. 2002;(57):268-76. [in Ukrainian].
28. Dvirna TS. Znakhidky vydiv adventyvnnykh roslin na terytorii Romensko-Poltavskoho heobotanichnoho okruhu. *Ukrainskyi botanichnyi zhurnal*. 2012;6(69):847-52. [in Ukrainian].
29. Halchenko NP. Rehionalnyi landshaftnyi park «Kremenchutski plavni». *Roslynni svit*. Pryrodno-zapovidni terytorii Ukrainy. *Roslynni svit*. Vyp. 5. *Kyiv: Fitosotsiotsentr*; 2006. 176 s. [in Ukrainian].
30. Khannanova OR. Istoriiia doslidzhen roslynnoho svitu rehionalnoho landshaftnoho parku «Hadiatskyi» (Poltavska oblast). *Biologichni systemy*. 2015;7(1):60-7. [in Ukrainian].
31. Honcharenko IV. Syntaksonomichni ta heohrafichni analiz luchnoi roslynnosti Livoberezhnoho Lisostepu (volohi ta mezofilni luky). *Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu*. Ser. A: Pryrodnychi nauky. 2009;(1):346-60. [in Ukrainian].
32. Smoliar NO. Proektovani hidrolohichni zakaznyk «Udaiskyi» yak vazhlyvyi biotsentr rehionalnoi ekomerezhii Livoberezhnoho Prydniprov'ia: Fitotsenotychni ta nozolahichni aspekty. *Visnyk problem biolohii i medytsyny*. 2016;1(4):92-5. [in Ukrainian].
33. Smoliar NO. Fitosozolohichna kharakterystyka proektovanoho landshaftnoho zakaznyka «Voinivskyi» – biotsentru Kolomatskoho ekokorydoru rehionalnoi ekomerezhii Livoberezhnoho Prydniprov'ia. *Visnyk problem biolohii i medytsyny*. 2016;2(4):40-4. [in Ukrainian].
34. Shaparenko Ie. Ekolohiia tsenotychna kharakterystyka ta stan tsenopopuliatitsii *Tulipa quercetorum* Klokov & Zoz (Liliaceae) na terytorii baseinu r. Vorskla (v mezhakh Poltavskoi oblasti). *Biolohiia ta ekolohiia*. 2016;2(1):46-56. [in Ukrainian].
35. Konohrai VA. Suchasnyi stan okhorony roslynnoho pokryvu terytorii Kremenchutskoho vodoshkovyshcha. *Pryroda zakhidnoho Polissia ta pryehlykh terytorii*. *Zbirnyk naukovykh prats [Internet]*. 2014;11:220-5. Dostupno: <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/4566/1/konograj.pdf> [in Ukrainian].
36. Konohrai VA, Bilonozhko Vla. Osoblyvosti ta osnovni napriamky dynamiky roslynnosti terytorii Kremenchutskoho vodoshkovyshcha r. Dnipro. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N. Karazina*. 2014;1100:324-30. [in Ukrainian].
37. Abduloieva OS, Karpenko NI. Poshyrenist fitoinvazii u roslynnomu pokryvi natsionalnoho parku «Pyriatynskyi». *Visnyk Lvivskoho universytetu*. Serii biologichna. 2015;(69):191-201. [in Ukrainian].
38. Abduloieva OS, Holubtsov OH. Rozpodil roslynnosti ta vydovoi fitoriznomanitnosti u landshaftakh natsionalnoho pryrodnoho parku «Pyriatynskyi» (Ukraina). *Zapovidna sprava*. 2015;1(21):10-8. [in Ukrainian].
39. Kuzemko AA. Suchasnyi stan okhorony in situ luchnoi roslynnosti Polissia ta Lisostepu Ukrainy ta perspektyvy yii optymizatsii. *Biologichni systemy*. 2013;5(1):71-4. [in Ukrainian].
40. Nasteka TM, Lahutenko OT, Mykhailenko MV. Zminy fitoriznomanittia luchnykh uhrupovan zaplavy richky Sula v rezultati zaprovadzhennia pryrodozakhysnykh zakhodiv. *Naukovi zapysky Ternopilskoho nats. ped. un-tu im. V. Hnatiuka*. Serii: Biolohiia. 2017;3(70):46-50. [in Ukrainian].

СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛУЧНИХ ФІТОЦЕНОЗІВ ПОЛТАВЩИНИ

Орлова Л. Д., Власенко Н. О., Коваль О. В.

Резюме. У статті проаналізовані літературні відомості останніх десятиліть щодо вивчення лучних травостовів в межах Полтавської області. На сучасному етапі вчені все більше уваги приділяють питанням збереження та відтворення природної рослинності внаслідок небального користування, розробляють методики ефективного та малозатратного ведення сільського господарства. На основі історичного дослідження нами виокремлено основні напрямки досліджень лучних фітоценозів: флористичний, созологічний, геоботанічний та фізіологічний.

Ключові слова: історичні дослідження, лучні фітоценози, Полтавщина.

СОВРЕМЕННЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ ЛУГОВЫХ ФИТОЦЕНОЗОВ ПОЛТАВЩИНЫ

Орлова Л. Д., Власенко Н. А., Коваль О. В.

Резюме. В статье проанализированы литературные сведения последних десятилетий по изучению луговых травостоев в пределах Полтавской области. На современном этапе ученые все больше внимания уделяют вопросам сохранения и воспроизводства естественной растительности вследствие небрежного пользования, разрабатывают методики эффективного и малозатратного ведения сельского хозяйства. На основе исторического исследования нами выделены основные направления исследований луговых фитоценозов: флористический, созологический, геоботанический и физиологический.

Ключевые слова: исторические исследования, луговые фитоценозы, Полтавщина.

MODERN STUDIES OF MEADOW PLANT COMMUNITIES OF POLTAVA REGION

Orlova L. D., Vlasenko N. A., Koval O. V.

Abstract. The article analyzes the literature data of the last decades in the study of meadow grass within the Poltava region. At the present stage scientists have paid increasing attention to issues of preservation and reproduction of natural vegetation due to careless use, develop methods of effective and low-cost agriculture. Of particular importance in the study of the commensal flora. V. Protopopov, V.A. Solomakha Is, N.V. Shavers, Would. There Are Yakubenko, T. S. DRO. Biodiversity is devoted to the works of E.N. Bayrak, T.L. Andrienko, N.A. Stetsyuk, N.P. Galchenko, V.A. Konogray, A.A. Kuzemko, A.R. Khannanova. A.V. Rogovin is the founder of an agrobiological research in lunct. The work of L.D. Orlova contain a comprehensive study of meadow phytocenoses. It describes biological and ecological characteristics of grassland groupings of the left-Bank forest-Steppe of Ukraine. A survey of the flora of the valley of the river Khorol conducted by L.N. Gomley. Hayfields and pastures of the valley. Psel studies T.A. Koroviakova. Under A.S. Abdulova studied the dynamics of the spread of invasive plant species in landscapes of the national nature Park "Pyryatynsky" and the analysis of the spatial distribution of higher prozaca units. A.A. Kuzemko justified the introduction of measures for environmental management. Changes of meadow flora of the floodplain meadows of Sula analyzed by T.M. Nasteka, A.T. Lagutenko and M.V. Mikhailenko. Based on historical research, we identified the main directions of studying of meadow phytocenoses: floral, sozology, geobotanical and physiological.

Key words: historical research, meadow phytocenoses, Poltava region.

*Рецензент – проф. Білаш С. М.
Стаття надійшла 19.09.2018 року*

DOI 10.29254/2077-4214-2018-4-1-146-28-31

УДК 616.31-06:616.71

Павленкова О. В., Павленко С. А., Сидорова А. І., Ткаченко І. М.

ОСТЕОПАТИЯ І СТОМАТОЛОГІЯ

Українська медична стоматологічна академія (м. Полтава)

Pavlenkovaev@ukr.net

Зв'язок публікації з плановими науково-дослідними роботами. Дослідження є фрагментом НДР Української медичної стоматологічної академії «Морфофункціональні особливості тканин ротової порожнини та їх вплив на проведення лікувальних заходів і вибір лікувальних матеріалів», № державної реєстрації 0115U001112.

Вступ. На жаль мало кому відомо, що виправлення прикусу, некоректне протезування і навіть одна некоректно поставлена пломба можуть призвести до значних проблем зі здоров'ям. І навпаки, порушення балансу в опорно-руховому апараті в організмі може стати основною причиною стоматологічних проблем.

Остеопатія (від грец. ὀστέον – кістка + πάθος – хвороба, захворювання) – система альтернативної медицини, яка розглядає в якості первинної причини

хвороби порушення структурно-анатомічних відносин між різними органами і частинами тіла – «остеопатичну дисфункцію».

Засновник остеопатії, американський хірург Ендрю Тейлор Стілл дав їй таке визначення в 1892 році: «Остеопатія – це наукове знання анатомії і фізіології в руках розумної і тренованої людини, яка зможе докласти це знання для користі людини, яка хвора або травмована». Понад 120 років тому Е. Т. Стілл сформулював основні принципи остеопатії і розробив комплекс по її застосуванню. Він створив першу остеопатичну школу і висунув постулат, який став головною концепцією остеопатії: «Структура керує функцією, функція визначає структуру».

Іншими важливими ідеями в остеопатії стали наступні постулати: